

‘Wij willen symmetrie in omgang met opleidingen’

Met het in werking treden van de Wet toezicht accountantsorganisaties zijn het Examenbureau Registeraccountants en het Examenbureau Accountants-Administratieconsulenten per 1 oktober 2006 opgevolgd door één Commissie eindtermen accountantsopleidingen (CEA).

William Rothuizen

Het nieuwe college is zich al geruime tijd aan het voorbereiden. “De verhoudingen zijn goed”, zegt voorzitter Loek Vredevoogd. “We waren het snel met elkaar eens dat het om twee profielen gaat, maar er zijn natuurlijk veel overlappingen. Men heeft oog voor de verschillen, dat maakt het een stuk eenvoudiger.”

De wijze waarop de CEA zijn rol gaat invullen zal volgens Vredevoogd in hoge mate lijken op wat het examenbureau ten opzichte van de universiteiten deed. “De verhoudingen met de universiteiten en de wijze waarop het examenbureau die heeft georganiseerd vind ik voortreffelijk. De commissie zal op die lijn doorgaan en proberen zoveel mogelijk gebruik te maken van de binnen het NIVRA aanwezige kennis en ervaring. Dus als de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA) bereid zou zijn haar activiteiten voort te zetten, zullen we dat zeer op prijs stellen.”

Wezenlijk verschil

De opleidingen bachelor/master worden beoordeeld door de NVAO, de Nederlands-Vlaamse Accreditingsorganisatie. Aan de universiteiten is de opleiding accountancy voor een belangrijk deel post-master. Dat was tot 1 oktober 2006 het terrein van het examenbureau en wordt nu het terrein van de CEA. Deze accountancyopleidingen worden gevisiteerd door een visitatiecommissie die in belangrijke mate door het examenbureau is samengesteld. Dat blijft zo, in die zin dat CEA in de toekomst de opdrachtgever zal zijn van die visitatiecommissie.

“Ten aanzien van het hoger beroepsonderwijs treden er wel wezenlijke veranderingen op”, zegt Vredevoogd. “De hbo’s kennen één aanlooptraject voor zowel de RA- als de AA-opleiding. De mensen die dat traject gevolgd hebben en RA willen worden, moeten verder studeren. Ze gaan naar de universiteit en moeten, na het eventueel wegwerken van deficiënties, een masterdiploma halen. Daarna ronden ze hun studie af op dezelfde wijze als de andere RA-studenten. De AA-opleiding is goeddeels een theoretische opleiding die wordt afgerond aan de hbo-instellingen en beoordeeld door de NVAO. Dat is een wezenlijk verschil met voorheen, toen die opleiding werd beoordeeld door het Examenbureau AA.”

Beroepsprofielen

Wat de eindtermen betreft gaat het vooral om aanpassingen, zegt Vredevoogd. “Ze moeten voortdurend worden geactualiseerd op basis van ontwikkelingen in het vak en in de wetgeving. Accountancy is geen statisch beroep, het beweegt mee met veranderingen in de samenleving.”

De wetgever zegt dat bij het vaststellen van de eindtermen rekening moet worden gehouden met de door de beroepsorganisaties opgestelde beroepsprofielen. Die zijn nogal breed. Kunnen alle wensen in de eindtermen worden ingepast?

“De kern waaraan wij ons bij het vaststellen van eindtermen dienen te houden zijn de vakgebieden die in de Achtste EU-richtlijn worden voorgeschreven. Daarnaast is er de wens van de beroepsorganisaties dat er van hun beroepsprofielen voldoende is terug te vinden in de

eindtermen. Dat betekent niet dat CEA gehouden is het beroepsprofiel letterlijk over te nemen. Als er in het profiel staat dat de accountant geacht wordt dit en dat te kennen en te kunnen, kan CEA zeggen dat het best ietsje meer of minder mag zijn. Bij het formuleren van de eindtermen worden we ondersteund door een werkgroep bestaande uit mensen uit de werelden van RA's, AA's en van de betrokken universiteiten en hbo's. Een opsomming van vakken is natuurlijk niet toereikend om eindtermen vast te stellen. Er moet met de onderwijsinstellingen ook gesproken worden over de studeerbaarheid van alles wat je als eindtermen formuleert. Kan dat allemaal binnen een redelijke tijd?"

Verskillende benaderingen

Het toezicht op het respecteren van de eindtermen vergt veel aandacht van de commissie. Elke accountantsopleiding zal een eigen systeem ontwerpen voor kwaliteitsborging en -beheersing. Voor de universiteiten is er één visitatiecommissie, maar de hogescholen mogen zelf een VBI (visiterende en beoordelende instantie) kiezen. VBI's zijn private instellingen en worden door de NVAO beoordeeld op hun kwaliteit en aanpak. De NVAO publiceert jaarlijks een lijst van VBI's die beantwoorden aan de gestelde eisen. Niet alle VBI's hebben dezelfde benadering. Zo toetst de ene bijvoorbeeld meer op de inhoudelijke en een andere meer op procesmatige aspecten. De VBI's stellen visitatiecommissies samen in overleg met de te visiteren scholen.

Symmetrie

"Wij streven wat de accountancyopleidingen betreft naar symmetrie tussen universitair- en hbo-onderwijs", zegt Vredevoogd. "Tot nu toe gingen de examenbureaus op verschillende manieren met die twee om, maar wij vinden dat het om twee varianten hoger onderwijs gaat en dat we voor allebei in belangrijke mate langs dezelfde lijnen moeten werken. Dat betekent: voor het hbo meer afstand, meer aandacht voor de autonomie van de instelling. Maar zoals de visitatiecommissie voor de RA-opleidingen in belangrijke mate werd samengesteld door het Examenbureau RA - wat CEA zal voortzetten - willen wij ook de visitatiecommissies samenstellen die de accountancyopleidingen aan het hbo beoordelen. Dat is een ander regime dan tot nu toe bestaat, maar wel een punt van symmetrie. Ik vind het verder van belang dat er voor de centrale accountancyvakken landelijke tentamens komen, net als bij de RA-opleidingen. Ook dienen regelmatig gesprekken met de instellingen te worden gevoerd over de ontwikkelingen van het vak en de wijze waarop daar door de instellingen op wordt gereageerd. Dit alles is noodzakelijk, gezien de maatschappelijke functie van de accountant. De nieuwe Commissie eindtermen accountancyopleidingen heeft hier een duidelijke taak."

CEA

De CEA stelt de eindtermen accountancyopleidingen vast met inachtneming van het beroepsprofiel, wijst de opleidingen aan die het theoretisch deel van de accountancyopleiding (gedeeltelijk) verzorgen en toetst in hoeverre de praktijkstages aan de eindtermen voldoen. De CEA-leden zijn benoemd door de minister van Financiën. De commissie bestaat uit een neutrale voorzitter, Loek Vredevoogd, de RA's Peter Eimers en Philip Wallage en de AA's Marcel Koestering en Henk Moesbergen. Allen zijn bij het accountancyonderwijs betrokken.

Loek Vredevoogd

Loek Vredevoogd was werkzaam in het wetenschappelijk en het hoger beroepsonderwijs. Daarna werd hij plaatsvervangend directeur-generaal op het ministerie van Onderwijs. Vanuit zijn betrokkenheid bij het hbo was hij voorzitter van de commissie die de hbo-opleiding accountancy heeft voorbereid. Hij was bestuursvoorzitter van de Universiteit Maastricht en daarna voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Leiden. Tot eind 2004 was hij voorzitter van de NVAO, de Nederlands Vlaamse Accreditingsorganisatie.